

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรปลูกลำไยบ้านสบเมย ตำบลทาขุมเงิน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน จำนวน 255 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งผู้ศึกษาคัดแปลงมาจากแบบสัมภาษณ์ในส่วนของพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของอรุณี จัน ไชยชนะ (2552) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชีวอนามัย ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index [CVI]) เท่ากับ 0.99 ทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ เท่ากับ 0.80 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic)

ผลการศึกษาพบกลุ่มตัวอย่างมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชร้อยละ 98.04 มีเพียงร้อยละ 1.96 ที่เริ่มมีการใช้สารชีวภาพ ซึ่งสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่กลุ่มตัวอย่างนิยมใช้ คือ สารเคมีกำจัดแมลงร้อยละ 38.37 รองลงมาคือ สารเคมีกำจัดเชื้อราร้อยละ 34.43 และสารเคมีกำจัดวัชพืช ร้อยละ 27.20 โดยกลุ่มตัวอย่างใช้สารเคมีกำจัดเชื้อราชนิดคาร์เบนดาซิม (carbendazim) ร้อยละ 56.18 และชนิดโปรพิเนบ (propineb) ร้อยละ 43.82 สารเคมีกำจัดแมลงชนิดออร์กาโนฟอสเฟต (organophosphate) ร้อยละ 33.70 ชนิดไพรีทรอยด์ (pyrethroids) ร้อยละ 33.43 และชนิดคาร์บาเมต (carbamate) ร้อยละ 32.87 และสารเคมีกำจัดวัชพืชชนิดไกลโฟเซต (glyphosate) ร้อยละ 52.23 และชนิดพาราควอท (paraquat) ร้อยละ 47.77 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทุกชนิดตามปริมาณที่ระบุในฉลาก มีการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบ่อยครั้งในแต่ละฤดูกาลเพาะปลูก โดยไม่มีการสำรวจการระบาดของศัตรูพืชก่อนการใช้แต่ละครั้งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีระยะเวลาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 11.96 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่ง (ร้อยละ 48.63) มีระยะเวลาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในช่วง 6 - 10 ปี

สำหรับพฤติกรรมก่อนใช้ ขณะใช้ และหลังใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช พบกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.20 และร้อยละ 62.00 มีพฤติกรรมก่อนใช้และขณะใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับสูงตามลำดับ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.40 มีพฤติกรรมหลังใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติไม่ถูกต้องพบว่า พฤติกรรมก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้แก่ล้างทำความสะอาดร่างกายทันทีเมื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชกระเด็นถูกร่างกายเป็นบางครั้งร้อยละ 30.40 ไม่ใส่แว่นตาหรือที่ครอบตาขณะเตรียมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบางครั้งร้อยละ 29.20 ใช้ปากเปิดจุกขวดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบางครั้งร้อยละ 17.20 และใช้มือเปล่ากวนขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบางครั้งร้อยละ 16.40 ส่วนพฤติกรรมขณะใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชพบกลุ่มตัวอย่างจะหยุดฉีดพ่นเพื่อชำระร่างกายหรือเสื้อผ้าทันทีเมื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชถูกร่างกายหรือเสื้อผ้าเป็นบางครั้งร้อยละ 54.40 ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงเวลาอากาศร้อนบางครั้งร้อยละ 52.80 พักรับประทานอาหารโดยไม่ได้เปลี่ยนเสื้อผ้าทุกครั้งร้อยละ 46.80 และไม่สวมแว่นตาหรือที่ครอบตาขณะใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชร้อยละ 34.40 และพฤติกรรมหลังใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชพบกลุ่มตัวอย่างทำความสะอาดภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่เป็นบางครั้งร้อยละ 41.67 ไม่คิดป้ายบอกเตือนถึงวันที่ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบริเวณสวนลำไยที่ฉีดพ่นทุกครั้งร้อยละ 40.80 ไม่ตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้งานเป็นบางครั้งร้อยละ 32.00 เก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไว้ในที่สูง/ที่พื้นมือเด็กเป็นบางครั้งร้อยละ 23.60 และเทสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้ไม่หมดลงดินหรือแหล่งน้ำเป็นบางครั้งร้อยละ 19.20

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ ดังนี้

1. ด้านบุคลากรสาธารณสุข

1.1. ใช้เป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพเกษตรกร โดยเฉพาะการสร้างเสริมพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ปลอดภัย

1.2. สร้างแนวทางป้องกันโรคที่เกิดจากการได้รับพิษของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและการวางแผนเฝ้าระวังอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

2. ด้านประชาชนทั่วไป และเกษตรกร

2.1. มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยเฉพาะกรณีที่มีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ไม่ปลอดภัยแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น นำไปสู่การมีพฤติกรรมป้องกันตนเองและมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย

2.2 ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพแทนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการดูแลพืชที่เพาะปลูกในกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อเกษตรกร ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เผยแพร่แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนให้รับทราบและตระหนักถึงอันตรายที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งต่อไป

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเชิงทดลอง หรือกึ่งทดลองเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ปลอดภัยมากขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้และการป้องกันการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเจาะลึกในประเด็นพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนแก้ไขปัญหาคือสอดคล้องกับบริบทในการศึกษาและวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการป้องกันตนเองจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
3. ควรมีการศึกษากลุ่มเกษตรกรที่ปลูกลำไยในหมู่บ้านอื่นๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน หรือศึกษากลุ่มเกษตรกรที่ปลูกลำไยในอำเภออื่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้และการป้องกันการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกลำไย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved